

Angajoqqaanik ingiaqateqartitsisarnermik aaqqissuussamik annertusaanermi kingunerisassanut nassuiaat - UPA2022/28

Imai

Angajoqqaanik ingiaqateqartitsisarnermik aaqqissuussamik annertusaanermi kingunerisassanut nassuiaat - UPA2022/28	1
Tunuliaqutaasut.....	2
Aallaqqaasiut	3
Peqqinnissaqarfimmi ingiallorteqartarnermut aaqqissuussinerup naleqqussarnissaa	5
Meeqqanut inuusuttunullu ingiallortaasarneq pillugu Peqqinnissaqarfimmi massakkut neqeroorutaasut	6
Isumaqtigiissutitigut pisinnaatitaaffiit isumaginninnikkullu aaqqissuussinerit.....	6
Isumaqtigiissut.....	7
Isumaginninnermut aningaasaateqarfiit	7
Inatsisit allat	8
Napparsimasut akunnittarfiini aamma Kalaallit Peqqissartut Angerlarsimaffianni pisinnaasat.....	8
Kalaallit Nunaanni napparsimasut angerlarsimaffii	9
Kalaallit Peqqissartut Angerlarsimaffiat	9
Napparsimasunut akunnittarfiit aamma Kalaallit Peqqissartut Angerlarsimaffiata nutarteriffiginissaat allilernissaallu pisariaqartinneqarpoq.	11
Paasissutissanut tunngavik aningaasaqarnikkullu naatsorsuinerit	12
Napparsimasut angalanerannut amerlassutsit uninnganerullu sivisussusia.....	12
Angajoqqaat ingiallortaasarnerrannut aaqqissuussinerup annertusinerani aningaasaqarnikkut sunniutaasussat	14
Inerniliineq.....	16

Tunuliaqutaasut

Inatsisartut 2022-mi Upernaami Ataatsimiinneranni napparsimasut najukkatik qimallugit misissortikkiartortarnerat katsorsartittarnerallu pillugu nalunaarummik nutaamik atuutitsilernissap kingunissaanik misissuisoqassasoq akuersissutigineqarpoq. Tamatumunnga angajoqqaamik ingiaqateqartarnermut aaqjissuussap siunissami annertunerulernissaa ilaavoq, taamaasilluni meeqqanut 15-it inorlugit ukiullit katsorsartikkiartornerminni marlunnik ingiaqateqarnissaminnik pisinnaatitaallissallutik taakkulu najukkaminni peqqinnissaqarfimmiit katsorsartikkiartornissamut innersuunneqarnikkuupput. Misissuinerup suliarinissaa pillugu aalajangerneq UPA2022/28 tunngavigalugu pivoq - Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut Inuit Ataqtigiinit saqqummiunneqarsimasoq.¹ Inatsisartuni siullermeerneqarnerani Naalackersuisut allannguutissatut siunnersuut tullinnguuttuniittoq saqqummiuppaat, taannalu suliareqqitassanngorlugu Inatsisartut Ilaqutariinnermut Peqqissutsimullu Ataatsimiititaliaanut nassiuunneqarsimavoq.

Inatsisartunut aalajangiiffigisassatut siunnersuutigineqassaaq Naalackersuisut nutaamik nalunaarusiamik saqqummiusseqqullugit "Napparsimasut angerlarsimaffiisa avataanni misissortittarnerat katsorsarneqartarnerallu pillugit akiliutissat, tamatumani angajoqqaat ingiaqataasarnerat pillugu aaqiineq annertusineqassagaluarpat qanoq malitseqarsinnaanersoq. Misissuinerup inerneru kingusinnerpaamik UPA2023-mi saqqummiunneqassapput."²

³Ilaqutariinnermut Peqqissutsimullu Ataatsimiititaliap aalajangiiffigisassatut siunnersuut suliarisimavaa isumaliutissiissullu tunniullugu, tassanilu Naalackersuisut allannguutissatut siunnersuutaat akuereqqullugu ataatsimiititaliap isumaqtigiittup inassutigisimavaa.

¹ UPA2022/28-mut tunngatillugu Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut, Inuit Ataqtigiit.

² UPA2022/28 pillugu Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut Siunnersuummut Naalackersuisut akissuteqaataat.

³ UPA2022/28-mut tunngatillugu isumaliutissiissut Ilaqutariinnermut Peqqissutsimullu Ataatsimiititaliamit tunniunneqartoq.

Aallaqqaasiut

Angajoqqaat allallu qanigisaasut meeqqaminnik ilaqtaminnilluunniit misissortikkiartortussanik katsorsartikkiartortussanillu ingjallortaasarnissamik kissaateqarnerat paasinarpoq, pingaartumik tamakku najugarisaq qimallugu pigaangata. Tamatuma saniatigut, angajoqqaannik ingiaqateqartarnissamut aaqjissuussap annertunerulerneranun atattillugu aningaasartuuteqarnerulernermik allaffissornikkullu suliaqartunik kiisalu peqqinnissaqarfimmiit inunnik isumaginninnikkut suliaqartut suliaasaqarnerulernissaanik kinguneqarnissaa qularnanngilaq.

Siullermik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuutaanni (UPA2022/28) angajoqqaat ingjallortaasarnissaannut aaqjissuussineq meeqqanut arfinillit ataallugit ukiulinnuunnaq killeqartitsisimavoq. Naalakkersuisut allannguutissatut siunnertaanni ukiunut killissarititaq ilaneqarsimavoq. Nassuiaammi meeqqanut 15-it inorlugit ukiulinnut tamanut angajoqqaat ingiaqataasarnernannut aaqjissuussinerup annertusinerani sunniutaasussat suliarineqarput, ukiummi taakkuupput nalunaarummi atuuttumi killissatut atornerqartut. Ukiunut killissarititami tassani napparsimasut 15-ileereersimasut inatsit naapertorlugu namminneerlutik suliaritinnissanut paasissutissiillutik akuersisarnissaat tunngavigineqarpoq. Tamatuma saniatigut angajoqqaanut arfinillit ataallugit meeralinnut immikkut aaqjissuussinermik suliaqartarnissamut peqqinnissap tungaatigut immikkut tunngavilersuutissaqanngitsoq nalilerneqarpoq. Taamaammat arfinilinnik ukioqalernerme ukiunut killissarititaq ilaqtariinnut peroreersimasunik meerartalinnut najugarisap avataani peqqinnissakkut sullissinernik pisariaqartitsisunut assigiinngisitsilluni neqeroorutaasutut isigineqarpoq. Taamaammallu nassuiaammi matumani nalunaarummik nutaamik atortussanngortitsinikkut sunniutaasussat misissuiffigineqarput, tassanilu meeqqat 15-it inorlugit ukiullit tamarmik inersimasunik qanigisaasunik marlunnik ingjallorteqarsinnaanerata pisinnaatitaaffinngorpoq.

Nassuiaat aallarniutigalugu Peqqinnissaqarfimmi meeqqanut inuusuttunullu ingiaqateqartitsisarnernumt iluarsiinerit atuuttut nassuiaaffiginerannik imaqarpoq, taakkunungalugu aamma ilaapput isumaqatigiissutit isumaginninnikkullu aaqjissuussinerit ilaqtat qanigisat perulutsillugit ingiaqateqartitsinernumt aningaasartuutit akilertarnissaat. Tassani aamma napparsimasut akunnittarfianni aamma Kalaallit Peqqissartut Angerlarsimaffianni pisinnaasanut paasissutissat kiisalu pisinnaasaqarnerulernissamut pisariaqartitsinerup nassuiaaffigineranut paasissutissat ilaapput.

Aamma nassuiaammi 2020 aamma 2021-mi meeqqanut 15-it inorlugit ukiulinnut napparsimasut angalasartut suliaritittullu amerlassusaat pillugit paasissutissat Peqqinnissaqarfimmeersut ilaatinneqarput. Paasissutissat tamakku angajoqqaat

ingiallortasarnerrannut aaqqissuussinerup annertusinissaani aningaasaqarnikkut
missingerlugu sunniutaasussat naatsorsornissaanni atorpeqassapput.

Peqqinnissaqarfimmi ingiallorteqartarnermut aqqissuussinerup naleqqussarnissaa

⁴Napparsimasut najugaqarfimmi avataani misissorneqarnerani katsorsarneranilu kiffartuussinerit pillugit Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaanni nr. 2, 24. januar 2005-imeersumi illoqarfigisap, nunaqarfigisap imaluunniit allami ukioq naallugu najugaqarfigisap napparsimasup najugaqarfigisaata avataani misissortinnissamut katsorsartinnissamullu innersuussisoqarnerani napparsimasup pisinnaatitaaffii malittarisassiorneqarput.

Peqqinnissaqarfiup taamaasilluni aningaasartuutigineqartoq oqartussanit allanit Kalaallit Nunaanniittunit imaluunniit avataaniittunit akilernerqarsinnaatinnagu aningaasartuutit nalunaarummi taaneqartut akilertartussaavai, takuuk § 1, imm. 2.

Napparsimasup najugarisaata avataani misissortinnermi katsorsartinnermilu ingiallorteqarsinnaaneq pillugu apeqqut nalunaarummi §§ 7-12-imi malittarisassiorneqarpoq, tassanilu § 9 meeqqat ingiallortarnissaannut tunngatillugu soqutiginaateqarpoq. Meeqqat 15-it inorlugit ukiullit najugarisap avataani angalaneranni katsorsartinnerannilu Peqqinnissaqarfiup akiligaanik angajoqqaamik ataatsimik imaluunniit inersimasumik allamik qanigisaasumik ingiallorteqarnissamut pisinnaatitaaffeqarnerat § 9-mi atuarneqarsinnaavoq. Aqqissuussineri inersimasut allat qanigisaasut pineqarsinnaagaluartut § 9-mi pissutsit amerlanertigut angajoqqaat ingiallortaasarnissaannut aqqissuussinertut taaneqartarput. 15-inik ukioqalernermi ukiunut killissarititaq napparsimasup 15-inik ukioqalereersimasup nammineerluni paasissutissiilluni katsorsartinnissamut akuersisinnaanera aallaavigalugu aalajangersarneqarpoq, takuuk Napparsimasut inatsisitigut inissisimanerat pillugu Inatsisartut peqqussutaanni nr. 6, 31. maj 2001-imeersumi § 8. ⁵

Tamatuma saniatigut § 7-imi takuneqarsinnaavoq napparsimasup peqqinnissakkut inissisimanagera pissutigalugu napparsimasup angalanissaani ingiallorteqarnissamut pisinnaatitaaffeqarnera. Aallaaviusussaq tassaavoq ingiallortaaneq tamanna peqqinnissaqarfiup sulisui atorlugit pisinnaassasoq, kisiannili inersimasunik allanik ingiallorteqarluni pisinnaalluni. Malugeqquneqarpoq aalajangersakkami matumani pineqartumi ingiallortaasussat amerlanerpaaffissaat taaneqarsimanngimmat, tamannalu napparsimasup peqqissutsikkut inissisimanagera pissutaalluni pisariaqartutut isigineqarsimappat nakorsap allagartaliineratigut ingiallortaasussat amerlanerusinnaanerat periarfissaalerpoq. Angalanerimi ingiallortaasussaq

⁴[Napparsimasut najugaqarfimmi avataani misissorneqarnerani katsorsarneranilu kiffartuussinerit pillugit Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 2, 24. januar 2005-imeersoq.](#)

⁵Napparsimasut inatsisitigut inissisimanerat pillugu Inatsisartut peqqussutaat nr. 6, 31. maj 2001-imeersoq.

Peqqinnissaqarfimmi atorfeqarsimangippat taanna angalanerup najugaqarnerullu nalaani akissarsiassanut annaasanut taarsiiffigineqarsinnaangilaq.

§§ 8-10-mi napparsimasut inuunikkut tassanngaannartumik ulorianartorsiulertut, meeqqaat 15-it inorlugit ukiullit, meeqqallu suli ukioqalinngitsut, pineqarput.

§ 11-mi atuarneqarsinnaavoq ingiallortaasut meeraaqqallu ilaasut §§ 7-10-mi malittarisassat malillugit Peqqinnissaqarfiup akiligaanik angalasut angalanerup najugaqarnerullu nalaani nerisaqarnissamut najugaqarnissamullu pisinnaatitaaffeqartut. Taamaakkaluartoq ingiallortaasussanut § 7-mi taaneqartunut nerisaqarnissamut najugaqarnissamullu pisinnaatitaaffik taamaallaat angerlamut angalanissamut periarfissaq siulleq tikillugu atuuttussaavoq. Qanigisaasunut imaluunniit pineqartumut qanittunut § 8-mi taaneqartunut nerisaqarnissamut najugaqartitsinissamullu pisinnaatitaaffik napparsimasup inissisimanerata patajaallinissaa tikillugu atuutissaaq.

Meeqqanut inuusuttunullu ingiallortaasarneq pillugu Peqqinnissaqarfimmi massakkut neqeroorutaasut

⁶Angajoqqaat ingiallortaasarnerannut aaqqissuussineq 2009-mi inuusuttunut 15-it inorlugit ukiulinnuinaq atuutsikkunnaarlugu inuusuttunut 18-inik suli ukioqalersimangitsunut tamanut atuutilerpoq, 2009-mut Aningaasanut Inatsimmi siunertamut immikkut aningaasaliissutit takukkit. Taamaammat inuusuttut 18-inik suli ukioqalersimangitsut tamarmik najugarisap avataani misissortikkiartortussanut katsorsartikkiartortussanullu tunngatillugu napparsimasut angalanerannut atatillugu ingiallorteqarnissamut ataasiinnarmut pisinnaatitaaffeqarput. Tamanna isumaqarpoq massakkut angajoqqaat ingiallortaasarnerannut aaqqissuussineq aalajangersakkaniit nalunaarummi 4-mi takuneqarsinnaasuniit annertunera. Tamatuma saniatigut Peqqinnissaqarfiup nakorsat allagartaliinerisigut immikkut ingiallorteqarnissamut aningaasartuutitut akiliisinnaanera periarfissinneqarpoq, matumani tamanna napparsimasup peqqissutsikkut inissisimanagera pissutigalugu pisariaqartutut isumaqarfigineqarpat.

Isumaqatigiissutitigut pisinnaatitaaffiit isumaginninnikkullu aaqqissuussinerit

Qanigisaasut napparsimaruloorsimappata ilaatigut ingiallorteqarnissami inunnut suliffimmiittunut pisinnaatitaaffiit ikiuinissamullu aaqqissuussinerit arlallit pigineqarput, matumani aningaasartuutinnortut Peqqinnissaqarfiunngitsumit allanit akilerneqarsimatillugit. Pisinnaatitaaffiit aaqqissuussinerillu tamakku suliffeqarfinni

⁶ Inatsisartut 2009-mut Aningaasanut Inatsisaat, Namminersornerullutik Oqartussat

peqataasut akornanni isumaqatigiissutinik sulinernullu isumaqatigiissutinik malittarisassiorneqarput. Inuit suliffeqanngitsut imaluunniit ilinnialersimasut ilaannikkut kommuniniit imaluunniit Namminersorlutik Oqartussaniit ikiorsiissutinik aamma tunineqarsinnaasarput.

Isumaqatigiissut

Qanigisaasut perulunnartumik napparsimasimatillugit ingiaqateqarnermut sulisitsisup tamakkiisumik ilaannakortumilluunniit aningaasartuutinngortunut akiliisinnaanera isumaqatigiissutini arlalinni periarfissinneqarpoq. Taamaattoqarsimatillugu piffissami aalajangersimasumi akissarsiaqarluni sulinngiffeqarsinnaaneq aammalu qanigisaasup Nunatsinni Danmarkimiluunniit najugaqarfianut angalanermut aningaasartuutit pisariaqarpat akilernissaat isumaqatigiissutitigut pisinnaatitaaffiuvoq. Qanigisaasuni angajoqqaat, aapparizat/assinganik inissisimasut, meeqqat qatanngutillu pineqarput. Najugaqarnissamut nerisaqarnissamullu aningaasartuutit pisarnejq malillugu ilaatinneqanngillat. Namminersortunut pisortanullu suliassaqaqfimmu isumaqatigiissutaasut akornanni pisinnaatitaaffiit allanngorarput.

Isumaginninnermut aningaasaateqarfiit

Sulinermik Inuussutissarsiuqartut Kattuffiat (SIK) sulisartut kattuffiattut sulisitsisunik namminersortunik pisortaniittunillu peqatigiiffiup isumaginninnermut aningaasaateqarfiiniit tallimaasuniit ikiorsiisarnermut tunngatillugu isumaqatigiissusiorsimavoq. Napparsimaruloortoqartillugu ilaasortat qanigisaasullu tapersersuiffigisarnissaat siunertaavoq, soorlu ingiallorteqarluni angalanissat najugaqartitsinissallu akilernissaannut kiisalu akissarsiat annaasat akilernissaannut tunngatillugu. Aallaaviatigut qaammatit pingasut angullugit tapiisoqarsinnaavoq, kræftertunullu tunngatillugu qaammatit arfinillit angullugit tapiisoqarsinnaalluni. Ingiallortaasut aamma akissarsiat annaasat akilernissaannut tapiissutinik qinnuteqarsinnaapput. Tassanilu aamma meeraq angerlarsimaffimmi kisimiittussanngorsimatillugu meeqqap ataatsip meeqqalluunniit arlallit aalajangersimasumik ukiullit qanigisaasumut angalaqataanissaannut tapiisoqarsinnaanera periarfissaavoq. Tapiissutit SIK-p isumaginninnermut aningaasaateqarfiinut qinnuteqaat tunngavigalugu tunniunneqartarput.⁷ Anaanaasup illoqaqfimmu allamut erniartornissaanut atatillugu ataataasup angalanissaanut isumaginninnermut aningaasaateqarfiit maanna akiliisinnaalernerat kingullermik SIK-p 2023-mi maajimi nalunaarutigaa. Angajoqqaat 18-it inorlugit ukiulinnik meeraqarsimappata meeqqat angalanermut akilernerqartumut ilaasinnaapput⁸.

⁷ [SIK-p Isumaginninnermut Aningaasaateqarfii](#)

⁸ [Ataatannngortussat angalanermut akiliunneqartalernissaat](#), SIK, maj 2023.

Inatsisit allat

Isumaginninnermut ilinniartitaanermullu suliassaqarfiit iluini inatsisini arlalinni pisinnaasut assigiinngitsut nassuiaaffigineqarput, taakkulu inunnut assersuutigalugu sulinngitsunut imaluunniit ilinnialersimasunut ikiorsiissutinik pilersitsisinnaapput.

Pisortanit ikiorsiissutit

⁹Inuit Pisortanit ikiorsiissutit pillugit Inatsisartut inatsisaannut ilaasut § 35 naapertorlugu qanigisaasut napparsimaruloornerannut aamma/imaluunniit toqunerannut ilisaanerannullu atatillugu angalanermut aningaasartuutaasut akilerniarnissaannut ikiorneqarsinnaapput, matumani aningaasartuutitut nammineerluni akiliisimaneq qinnuteqartup ilaqutaasullu siunissami imminnut pilersornissaannut periarfissaat pingaarutilimmik ajornarnerulersimappat. Kalaallit Nunaannut angalanissamut taamaallaat ikiorsiisoqarsinnaavoq. Innuttaasut tamarmik malittarisassat allat malillugit tapiiffigineqarsinnaanngitsut pisortanit ikiorsiisarneq pillugu § 32 naapertorlugu ataasiaannartumik aningaasartuutitut malittarisassat malillugit ikiorneqarnissaq pillugu qinnuteqarnissamut periarfissaqarput. Matumani aamma namminersorlutik suliffiutillit, taakkununga piniartut aalisartullu ilanngullugit, pineqarput. ¹⁰ Ikiorsiissutit qinnuteqareernikkut kommunalbestyrelsimiillu aningaasaliinikkut tunniunneqartarput.

Ilinniartuq

¹¹Ilinniagaqarnersiutit pillugit Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaanni § 43 aamma § 7 naapertorlugit qanigisaasut napparsimaruloorneranni/imaluunniit toquneranni pissutsit makku ilanngunneqarsimapput: ilinniartup taassumaluunniit qanigisaani napparsimaruloortoqartillugu toqusoqartilluguluunniit ilinniartumut meeraanullu ilinniartup najugaqatigisaanut akiliuitsilluni angalanissamut ikiorsiisoqartarpoq - matumani angalanermut aningaasartuutit allanit akilerneqarsimanngippata. Akiliuitsilluni angalaneq illoqarfiup ilinniartoqarfiup pineqartullu ilaqutaasa qaninnerpaat najugaqarfiisa akornanni siumut utimullu angalanertut tunniunneqassaaq.

Napparsimasut akunnittarfiini aamma Kalaallit Peqqissartut Angerlarsimaffianni pisinnaasat

Napparsimasut ingjallortaasullu najukkatut angerlarsimaffigisap avataanut misissortinnissanut suliaritinnissanullu innersuunneqarsimatillugit Dronning Ingridip Napparsimavissuani immikkoortortaqarfimmi imaluunniit napparsimasut angerlarsimaffiannut, illoqarfiit ilaannut imaluunniit Danmarkimi Kalaallit Peqqissartut Illuannut inissinneqassapput. Najugaqarnerup nalaani napparsimasunut timikkut, tarnikkut inuttullu pisariaqartumik nakkutiginninnissaq paaqqutaqarnissarlu

⁹Pisortanit ikiorsiissutit pillugit Inatsisartut inatsisaat nr. 6, 20. juuni 2022-meersoq.

¹⁰ Napparsimasunut aningaasaateqarfissap pilersinnissaanut akissuteqaat UPA2022/32, Naalakkersuisut 2022.

¹¹Ilinniagaqarnersiutit pillugit Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat nr 9, 19. juli 2017-imeersoq.

qulakkeerneqassaaq. Nakorsiat ingiaqataasullu Peqqinnissaqarfimmi unnuiffissamut periarfissat ulikkaaqappata imal. peqqinnissaqarfimmi uninnissaq arlaatigut periarfissanngornissaata tungaanut akunnittarfinni, akunnittarfiit inissiaataani il.il. ineqartinneqarallarsinnaapput.

Ingiallortaasut najugaqarnerup nalaani pisuni assigiinngitsuni napparsimasup toqqissisimanissaanut ikiuussinnaapput. Ingiallortaasartut ilaat namminneerlutik ingerlasinnaaneq ajormata massakut ingiallortaasartunut aaqqissuussineq sulisut sulinerulernerannik kinguneqartartoq Peqqinnissaqarfimmi misilittakkatigut takuneqarsinnaavoq. Ingiallortaasartut ulluinnarni suliassanut, soorlu aningaasanik aallertarnermut angallassinermullu, timikkut killeqartitsinissanut imaluunniit katsorsartiffissami pissutsinik ilisimasaqannginnerminnut ikiorneqarnissamik pisariaqartitsinnaapput. Tamanna Danmarkimi Kalaallit Peqqissartut Angerlarsimaffianni takussaanerpaajuvoq, tassani ingiallortaasartut ilaat aatsaat suullermeerlutik illoqarfimmik kulturimillu nutaamik misigisaqartarmata.

Kalaallit Nunaanni napparsimasut angerlarsimaffii

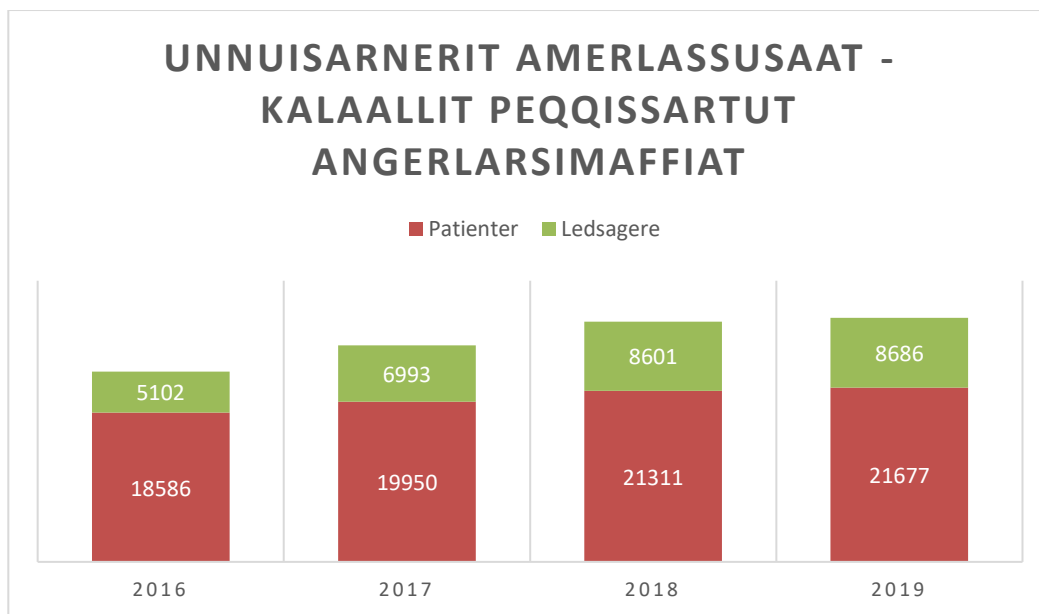
Peqqinnissaqarfik nunarput tamakkerlugu napparsimasunut arlalinnik angerlarsimaffiuteqarpoq, taakkunungalugu ilaatigut Dronning Ingridip Napparsimavissuani, qitiusumik napparsimmavinni aamma Tasiilap Peqqissaaviani angerlarsimaffiit ilaapput.

Napparsimasut amerlanerpaartaat Dronning Ingridip Napparsimavissuani imaluunniit ilulissani qitiusumik napparsimmavimmi misissortinnissamut suliaritinnissamulluunniit innersuunneqartarput, taamaalisoqaraangallu napparsimasooq ingiallortaasorlu amerlanertigut napparsimasut angerlarsimaffiannut ilaasumut inissinneqartarlutik. Nunatsinni napparsimasut angerlarsimaffiini inissat ataatsimut isigalugu tatisimaneqartut Peqqinnissaqarfik paasissutissiivoq. Angajoqqaat ingiallortaasarnerannut aaqqissuussinerup annertusinissaa napparsimasut allat utaqqisarnerannut annertuninngortitseriaannaavoq, tassami aaqqissuussineq Nuummi illoqarfinnilu allani immikkut siniffinnik peqarnissamik pisariaqartitsissammat, tassanilu inissat killeqarput. Peqqinnissaqarfik qitiusumik napparsimmavinni aamma Tasiilami Peqqissaavimmi inissaqartitsisarnernut ataatsimut naatsorsuutinik peqanngilaq, kisiannili Dronning Ingridip Napparsimavissuani Napparsimasut Angerlarsimaffiat immikkut unammilligassaqarpoq. Nunatsinni ingiaqataasut tamarmik immikkut napparsimasut akunnittarfiini najugaqartinnissaat periarfissaanngitsutut nalilerneqarpoq.

Kalaallit Peqqissartut Angerlarsimaffiat

Ukiuni kingulliunerusuni Kalaallit Peqqissartut Angerlarsimaffianni napparsimasut ingiallortaasartullu unnuisarnerat malunnartumik amerleriarsimapput. Taamatut ineriartortoqarneranut pissutaasut arlaliupput. Ullormi 1. januar 2017, 2016-imi ukiakkut

ataatsimiinnermi Inatsisartut aalajangiinerat aqputigalugu, Kalaallit Peqqissartut Angerlarsimaffianni napparsimasunut unitsinneqartunut ingjallortaasumut ataasiinnarmut akeqanngitsumik unnuisinnaaneq ammaanarpoq, matumani inissaqartitsisoqarsimappat. Tamanna ingjallortaasartut unnuisartut amerlinerannik kinguneqarsimavoq - takuuk tabel 1. Amerleriartoqarnera SIK-p isumaginninnermut aningaasaateqarfii ukiuni kingulliunerusuni qanigisaasunut ingjallorteqarnissamut tikeraartarnissanullu akuersisarnerata annertusiartuinnarneranut attuumassuteqarunarpog, innuttaasullu taakku inissaqartitsinissamut periarfissamik atuinissamut periarfissaqarnerat ilaalluni. Innuttaasut ukiumikkut agguataarnerat napparsimariaatsillu ineriartorfiunerisa kingunerisaannik ineriartorneq ukiuni tulluuttuni ingerlaannassasoq naatsorsuutigineqarpoq.

Tabel1: Kalaallit Peqqissartut Angerlarsimaffianni unnuisarnerit amerlassusaat¹².

Massakkorpiag inissanik atuilluartoqareerpoq, tatisimaneqarnerlu piareersimaffiginarlugu ukiuni kingulliunerusuni ineeqqanik marluuttarissanik sanasoqarsimavoq. Ineeqqanik pisariaqartitsinerujussuaq ilaatigut takuneqarsinnaavoq assersuutigalugu 2017-imi 2019-imilu inissat amigaataanerat pissutaalluni akunnittarfinni 1746-riarluni aamma 1082-eriarluni unnuisoqarsimammat. ¹³ Akunnittarfinni unnuinerit tabel 1-imi ilanngunneqanngillat. Ineeqqanik pisariaqartitsineq kisimiilluni unammilligassaangilaq. Kalaallit Peqqissartut Angerlarsimaffiat ataatsimoorfiusinnaasunik arlalinnik neqeroortarpoq, soorlu nerisarfik, isersimaartarfiit,

¹² Naatsorsuinnermi ukiuni 2016-imiit 2019-imut napparsimasut ingjallortaasartullu tamarmik ilanngunneqarput.

¹³ Suliassanut kisitsisit, Kalaallit Peqqissartut Angerlarsimaffiat (34.11.04), Aningaasanut Inatsisit 2019 & 2021.

timigissartarfik, najugallit qerititsiveqarfiat, ineeraq sammisassaqaqtitsivik, atuagaateqarfik, tiiliortarfik qarasaasiaqarfillu, taakkulu aamma napparsimasunut ingjallortaasunullu amerlanernik inissaqaqtitsisinnaangillat. Tassungalu ilaavoq isumaginninnermut siunnersortimik atorfinitsitsisoqarsimanera, taannalu aningaasaqarneq isumaginninnikkullu ikiorsiissutit pillugit apeqqutit qulaajarnissaannut napparsimasumik ilitsersuisinnaavoq ikiuussinnaallunilu. Qanigisaasut amerlanerusut ilaasalissappata inunnik isumaginninnermik siunnersortimik oqalutsimillu atorfinitsitsinissaq pisariaqassaaq.

Massakkut inissaqaqtitsisarneq tungavigalugu immikkut ingiaqataasartut inissaqaqtittarnissaat periarfissaangitsutut nalilerneqarpoq - tassalu angajoqqaat ingiaqataasarnerannut aaqqissuussinerup annertusinera qanoq Kalaallit Peqqissartut Angerlarsimaffiannut sunnuteqassanersoq. Taamaammat allatut iliorluni inissaqaqtitsinissamut periarfissat atortarnissaat pisariaqartinneqartussaavoq, soorlu ilaqutariinnut tamarmut imaluunniit ingjallortaasumut akunnittarfinni akunnittarfinnilu inissianut inissiisarnernut tungatillugu.

Napparsimasunut akunnittarfiit aamma Kalaallit Peqqissartut Angerlarsimaffiata nutarteriffiginissaat allilernissaallu pisariaqartinneqarpoq.

Ukiuni tulluuttuni peqqinnissaqarfimmi sullissinerit, taamaasillunilu Nuummi illoqarfinnilu allani Peqqinnissaqarfiup iniutaannik sanalluni annertusaanissap pisariaqaqtitsiffiunera, qitiusumiit ingerlanneqarnerulernissaat naatsorsuutigineqassaaq.¹⁴ Tamatumunnga ilaatigut innuttaasut utoqqaliartortut aammalu misissuinerni suliaritinnernilu immikkut ilisimasaqarnerulernissaq pissutaapput. Taamatut ineriartortoqarnera napparsimasunut ilaannikkullu ingjallortaasunut inissaqaqtitsinissap pisariaqarneranut sunnuteqartussaavoq. Ineriartorneq piareersimaffiginiarlugu Peqqinnissaqarfik siusinnerusukku piffissamut 2021-2031-mut sanaartornissamut pisariaqaqtitsinernik arlalinnik saqqummiussaqaarsimavoq, taakkunanilu ilaatigut napparsimasunut angerlarsimaffiit nutaat arlallit ilaapput.¹⁵ Peqqinnissaqarfiup Dronning Ingridip Napparsimavissua siunissamut qulakkeerinniffiginiaaraa takuneqarsinnaavoq, taakkunungalugu napparsimasut angerlarsimaffiat ilaavoq. Taakkunungalugu ilaasoq tassaavoq Ilulissani, Qaortumi Sisimiunilu napparsimasut angerlarsimaffiisa iluarsarnissaat imaluunniit sanaartorfigeqqinnissaat.

Kalaallit Peqqissartut Angerlarsimaffiat siunissami inissanik amerlanernik aamma pisariaqaqtitsilertussaavoq. Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfik suleqatigisaq

Peqqinnissaqarfik pitsaanerusoq - kisianni qanoq?, 2022.¹⁴

¹⁵ Qupperneq 42, tabel 4, Peqqinnissaqarfik pitsaanerusoq - kisianni qanoq?, 2022.

avataaneersooq suleqatigalugu inissianik 18-inik pisinikkut inissat amerlanerulernissaannut periarfissanik qulaajaasimavoq, taakkualu Kalaallit Peqqissartut Angerlarsimaffiata ungasinngisaaniipput. Suleqatigisap avataaneersup inissiat pisiarisussaasimavai Peqqinnissaqarfimmullu attartortillugit, massakkulli inissianik piginnittuusooq inissiat tunissallugit soqutiginnissimangilaq. Inissiat Danmarkimi sivisunerusumik katsorsartittoqartussaatiillugu ilaqutariinnut imaluunniit napparsimasunut allanut inissiassatut tulluartuussagaluarput. Peqqinnissaqarfiup allatut iliorluni inissat amerlanerulernissaannut periarfissanik misissuinini ingerlatiinnassavaa, tamannalu Kalaallit Peqqissartut Angerlarsimaffiup massakkut atortulersuutaasa iluatigut allangortiternerisigut peratarsinnaavoq, matumanilu ineeqqanik atuisarnerup annertusinissaa anguniarlugu ineeqqanik tamakkiisumik atuisarnissaq siunertarlugu.

Nunatsinni napparsimasut angerlarsimaffiinnut aamma Kalaallit Peqqissartut Illuannut tunngatillugu inissat amerlanerulernissaannut pilersaarummi ataatsimoorussaasoq tassaavoq ingiaqateqartarnermut aaqqissuussinerup pisariaqarpat annertusarnissaa eqqarsaatinut ilanngunneqarsimanginnera.

Paasissutissanut tunngavik aningaasaqarnikkullu naatsorsuinerit

Nalunaarummik nutaamik atortussanngortitsinermi sunniutaasut nassuiaaffigisinnaaniarlugit meeqqanut inuusuttunullu 15-it inorlugit ukiulinnut tunngatillugu napparsimasut angalanerannut suliaritinnerannullu amerlassutsit pillugit paasissutissanik nutaanerpaanik pissarsiarineqarsinnaasunillu Peqqinnissaqarfik misissuisimavoq. Paasissutissani 2020-mi 2021-milu nunatta iluani Danmarkimilu napparsimasut angalaneri suliaritinnerilu tamarmik ilaapput.

Napparsimasut angalanerannut amerlassutsit uninnganerullu sivisussusia

¹⁶Tabel 2-mi napparsimasut 15-it inorlugit ukiullit 2020 aamma 2021-mi Dronning Ingridip Napparsimavissuanut, sinerissami napparsimmavinnut imaluunniit Danmarkimi Kalaallit Peqqissartut Angerlarsimaffiannut misissortikkiartorlutik suliaritikkiartorlutilluunniit angalasut amerlassusaat takutinneqarput. Tamatuma saniatigut agguaqatigiissillugu uninnganerup sivisussusia ingiallortaasartullu amerlassusaat takuneqarsinnaapput.

¹⁶ Tasiilami Peqqissaaveqarfik nassuiaammi naatsorsuineri nunap immikkoortuani napparsimmavittut taallugu ilaatinneqarpoq.

Ukioq	Dronning Ingridip Napparsi mavissua	Ilulissat Qitiusumik Napparsimm avik	Sisimiuni Qitiusumik Napparsimm avik	Aasianni Qitiusumik Napparsimm avik	Qaqortumi Qitiusumik Napparsimm avik	Tasillami Peqqissa avik	Kalaallit Peqqissartut Angerlarsimaffiat	Katil lugit
2020	353	85	5	26	39	41	62	611
2021	344	49	9	8	28	34	55	527
								1138

Tabel2: Meeqqat inuusuttullu 15-it inorlugit ukiullit napparsimallutik angalasartut amerlassusaat.¹⁷

Meeqqanik inuusuttunillu katillugit 1138-nik 15-it inorlugit ukiulinnik najukkatut angerlarsimaffigisap avataanut misissortikkiartortussanik suliaritikkiartortussanillu Peqqinnissaqarfik 2020 aamma 2021-mi innersuussaqaarsimasoq tabel 1-imi taaneqarsinnaavoq. ¹⁸ Napparsimasut taakkua 2020-mi 611-nut 2021-milu 527-inut agguataarput. Ingiallortaasartussat 1138-iusut tabel 2-imi takutinneqanngillat.

Agguaqatigiissillugu suliaritinnissanut uninnganissanullu piffissap sivissusaaani annertuumik assigiinngitsoqarpoq, tassanimi nappaatip suunera, misissortinnissat suliaritinnissallu napparsimasumut pineqartumut tunngasut apeqqutaasorujussuusarmata. Tabel 3-mi meeqqanut 15-it inorlugit ukiulinnut 2020 aamma 2021-mi agguaqatigiissillugu uninngasarnerit sivissusaaat takutinneqarput.

Immikkoortoq	Uninnganerup sivissusaa
Dronning Ingridip Napparsimavissua	Ullut arfineq-marluk
Qitiusumik napparsimmavik	Ullut tallimat
Kalaallit Peqqissartut Angerlarsimaffiat	Ullut 16-it

Tabel3: Meeqqanut inuusuttunullu 15-it inorlugit ukiulinnut agguaqatigiissillugu uninnganerup sivissusaa.

Angajoqqaat ingiallortaasarnerannut aqqissuussinermi angajoqqaat marluutillugit imaluunniit inersimasut qanigisaasut allat ilanngullugit annertusaasoqarniarpat naatsorsuutigineqassanngilaq napparsimasut tamarmik immikkut ingiallorteqarnissamut kissaateqartarnissaat imaluunniit periarfissaqartarnissaat. Inersimasunut qanigisaasunut akiliutsilluni ingiallortaasarneq siusinnerusukkut periarfissaasimanngilaq.

Taamaattoqarmallu neqeroorutigineqartoq ilaqtanni qanoq piumaneqartigissanersoq paasiuminaappoq. Taamaammatt napparsimasut 100 %-ii, 75 %-ii, 50 %-ii imaluunniit 25

¹⁷ IT-qarneq Digitaliseeriinlu, Kalaallit Nunaanni Peqqinnissaqarfik 2023.

¹⁸ Kukkusumik allatullu nalunaarsuisoqarsinnaammat naatsorsuineq arlaatigut nalorninartoqarsinnaavoq. Napparsimasut angalasarneanni unitsitsinerillu amerlassusaanni nikingasoqarsinnaavoq, tassami suliaritinnissami ataatsimi uninnganerit amerlanerit nalunaarsorneqarsimasinnaapput napparsimasoq assersuutigalugu napparsimasut angerlarsimaffianniit immikkoortortamut siniffilimmu allamut assigisaannulluunniit nuunneqarsimappat. Tamatuma saniatigut coronamik nappaalanersuaqarnera piffissami tassani napparsimasut angalasartut amerlassusaannut sunnuteqarsimasinnaavoq, taamaattoqarmallu kisitsisit ukiut siuliinit allaniit appasinnerusinnaapput.

%-ii Dronning Ingridip Napparsimavissuanut, nunap immikkoortuani napparsimmavimmut imaluunniit Danmarkimut misissortikkiartortussat suliaritikkiartortussalluunniit immikkut ingjallorteqarlutik malinnaasarnissaat nassuiaammi suliarineqarpoq. Tabel 4 tullinguuttuniittoq takuuk.¹⁹

Immikkut ingjallortasartut amerlassusaat	100 %	75%	50 %	25%
Dronning Ingridip Napparsimavissua	349	261	174	87
Qitiusumik napparsimmavik	162	122	81	41
Kalaallit Peqqissartut Angerlarsimaffiat	59	44	29	15
Katillugit	561	420	280	141

Tabel4: Angajoqqaat ingjallortasarnernannut aqqissuussinerup annertusarneratigut immikkut ingjallortasartut amerlassusaat²⁰.

Immikkut ingjallorteqartarnerit amerlassusaat agguaqatigiissillugulu uninnganerup sivirususaa aallaavigalugit ukiumoortumik ingjallortasartut immikkut unnuisarnerit amerlassusaannut missingiinemik suliaqartoqarsimavoq, tassalu angajoqqaat ingjallortasarnernannut aqqissuussineq annertusarneqassappat, takuuk tabel 5.

Immikkut ingjallortasartut unnuisut ukiumut amerlassusaat.	100 %	75%	50 %	25%
Dronning Ingridip Napparsimavissua	2443	1832	1222	611
Qitiusumik napparsimmavik	810	607	405	203
Kalaallit Peqqissartut Angerlarsimaffiat	944	708	472	236
Katillugit	4197	3147	2099	1050

Tabel5: Immikkut ingjallortasartut unnuisut ukiumut amerlassusaat.

Angajoqqaat ingjallortasarnernannut aqqissuussinerup annertusinerani aningaasaqarnikkut sunniutaasussat

Immikkoortumi matumani napparsimasunut 15-it inorlugit ukiulinnut angajoqqaanut ingjallortasartunut aqqissuussinerup annertusisap eqqunneratigut aningaasaqarnikkut sunniutaasussat missingikkat takutinneqarput. Naatsorsuinerit angalanernut,

¹⁹ Tabel 4-mi kisitsisit iluarsisat 2020-mi 2021-milu ingjallortasartut agguaqatigiissillugu amerlassusaat takutinneqarput, takuuk tabel 2.

²⁰ Paasissutissat Peqqissutsimut Aqutsisoqarfimmeersut, 2020.

najugaqarnernut nerisaqartitsinernullu aningaasartuutininik imaqarput. ²¹ Tabel 6 aamma 7-mi angallassinernut ineqartitsinernullu akigitinneqartut aningaasaqarnermut naatsorsuinermit atorneqarsimasut takuneqarsinnaapput.

Angallassineq	Siumut utimullu ilaassutissaq
Dronning Ingridip Napparsimavissua	8.000 kr.
Qitiusumik napparsimmavik	3.000 kr.
Kalaallit Peqqissartut Angerlarsimaffiat	10.000 kr.

Tabel 6: Ingiallortaasumut siumut utimullu ilaassutissamut agguaqatigiissillugu akigitinneqartoq.

Ineqartitsineq nerisaqarnerlu	Akit
Akunnittarfimmi ineqartitsineq ullaakkorsiutit ilanngullugit	Unnummut ataatsimut 1250 kr.-nit
Akunnittarfimmi ineqartitsinermi nerisaqarnermut aningaasassat	Ullormut 100 kr.-nit

Tabel 7: Ingiallortaasup ineqartinnissaanut agguaqatigiissillugu akigitinneqartoq nerisaqarnermullu aningaasassat.

Pisinnaasat amigaatigineqartut patsisaallutik akunnittarfinni assigisaanniluunniit pisinnaasat eqqarsaatiginagit immikkut ingiallortaasut tamarmik akunnittarfinni assigisaanniluunniit najugaqartissinnaanerat tunngavigineqarpoq. Akunnittarfinni akit unnummut agguaqatigiissillugu 1250 kr.-ninet nerisaqartitsinermullu aningaasartuutit ullormut 100 kr.-ninet inissinneqarsimapput.

Paasissutissat piumasarineqartullu taaneqartut aallaavigalugit aningaasaqarnikkut sunniutaasussat missingerneqartut 2,3 mio. kr.-nit aamma 9,25 mio kr.-nit akornanniittussat nalilernerqarput, matumani angajoqqaat ingiallortaasarnerannut aaqjissuussineq annertusineqassappat. Akiliutsilluni ingiallorteqarsinnaanermut neqeroorutip atornissaanut qassit kissaateqarnersut periarfissaqarnersullu aningaasartuutissani apeqqutaasorujussuupput. Tabel 8 takuuk

Aningaasartuutit	100 %	75 %	50 %	25 %
Katillugit	9.250.000 kr.	6.950.000 kr.	4.600.000 kr	2.300.000 kr.

Tabel 8: Meeqqanut 15-it inorlugit ukiulinnut angajoqqaat ingiallortaasarnerannut aaqjissuussinerup annertusinissaani aningaasartuutissat missingerneqartut.

²¹ Naatsorsuinerit akinut, ilaassutissanut, akunnittarfinnut allanullu piumasaqaatinik arlalinnik tunngaveqarput. Piumasarineqartut akinik ilisimaneqartuninik aallaaveqarput, kisiannili tamanna nalorninarqarsinnaavoq, tamannali tamaat isigissagaanni pingaaruteqanngitsut nalilernerqarpoq.

Ingjallortaasarnermut aaqqissuussinerup annertusarnerani Peqqinnissaqarfimmut killiliussat iluanni aningaasalersuinissaq periarfissaassanngitsoq nalilerneqarpoq. Aningaasartuutaanerulersut nammineq killiliussat iluanni aningaasalersorneqassappata tamanna Peqqinnissaqarfimmi suliassat ilaannut sunniuteqartussaassaaq, taakkulu aningaasanik napparsimasunut suliassanut pingaarnernut atorneqartussanut assinganik annikillisariaqassapput.

Naatsorsuinermi siulianiittumi assersuutigalugu ilaassutissanik inniminniisarnermut, ineeqqanik inniminniisarnermut, mittarfinnut mittarfinniillu angallassisarnermut, kantiinamut, nutserisoqarnermut, qanigisaasunut ikiorteqarnermut ilitsersuisarnermullu tunngatillugu allaffissornerulernermit aningaasartuutitut aningaasaqarnikkut sunniutaasussat ilanngunneqarsimanngimmata erseqqissassallugu pingaaruteqarpoq. Tamatuma saniatigut Peqqinnissaqarfimmi allaffissornikkut, oqalutseqarnikkut ilitsersuisarnernullu ukiumut 2 mio. kr.-nik naleqartumik suliassaqarnerulersitsinissaat naatsorsuutigineqarpoq.

Ilanngullugulu ilaquataasut maluginiartussaavaat najugaqarnerup nalaani sulinermit annaasanut allatulluunniit isertitanut assingusunut ajunngitsorsiasanik peqqinnissaqarfik tunniusaqarnek ajormat nalunaarutini § 7 naapertorlugu²². Angajoqqaat ingiaqataasarnerannik aaqqiinermik annertusiineq aamma sulisitsisunut aningaasatigut kingunerluuteqarsinnaavoq, tassa innuttaasut suli amerlanerusut angerlarsimaffimminnit suliffimminniillu aallartalerpata taavalu sivisunerusumik sivikinnerusumilluunniit peqanngillutik. Aningaasatigut kingunerisassat tamakku nassuiaammi missingerneqarsimanngillat, tassami innuttaasut qitornaasa ilaatigut assigiinngitsunik sivisussusilinnik napparsimappata sulinngiffeqarnissaminut pisinnaatinneqarput, isumaqatigiissutit atorfinitsitaanermilu isumaqatigiissutit apeqqutaallutik.

Inerniliineq

Meeqqat 18-it inorlugit ukiullit angerlarsimaffigisatut najukkap avataanut misissortikkiartornissamut suliaritikkiartornissamulluunniit innersuunneqarsimatillugit ingjallortaasussamut ataasiinnarmut aningaasartuutitut Peqqinnissaqarfik aallaaviatigut akiliisarpoq. Tamatuma saniatigut suliassaqarfimmut malittarisassiorneq nakorsap allagartaliineratigut immikkut ingjallorteqarnissamut aningaasartuutitik Peqqinnissaqarfiup akiliisinnaanera periarfissinneqarpoq, tamanna napparsimasup peqqissutsikkut inissisimanera pissutigalugu pisariaqartutut isigineqarpat. Napparsimasup perulunnera eqqarsaatigalugu peqqinnissaqarfimmi sulisut

²²[Napparsimasut najugaqarfimmi avataani misissorneqarnerani katsorsarneranilu kiffartuussinerit pillugit Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 2, 24. januar 2005-imeersog.](#)

tunngavilersuineratigut ingiaqateqarsinnaanissaq Peqqinnissaqarfimmiit akilerneqartassasoq piumasarineqarpat massakkut ingiaqateqartitsisarnermut pisariaqartinneqartut malittarisassanit matussuserneqartartut Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfimmit nalilerneqarpoq.

Peqqinnissaqarfimmi sulisut tunngavilersuineranit qanigisaasunit inersimasunit angajoqqaat tamarmik peqataanissaanut aalajangiisoqarneq ajorpoq. Taamaaliornissarmi isumaginninnermut inunnullu atukkanut tunngaveqarluni nalilerneqartassaaq. Naak alliliineq peqqissutsikkut suliatiqut tunngavissinneqanngikkaluartuq ilaqutariinnut meeqqamik passunneqartariaqartumik qitornaqartunut iluaqutaasinnaavoq. Aallarnermi peqqissarnermiluunniit meeqqamut isumassuinnissamut angajoqqaat tapersersoqatigiinnissaanik oqilisaaqatigiinnissaanillu siunertaqartumik aaqqiisoqarsinnaavoq.

Tassunga atatillugu qanigisaasut ilaannikkooriarluni isumaginninnikkut malittarisassat assigiinngitsut imaluunniit isumaqatigiissutit, soorlu SIK-mi isumaginninnermut aningaasaateqarfiit, malillugit ilaqtat napparsimasut ingiaqatiginissaannut tapiissutinik tunineqarnissamut periarfissaqarnerat nassuiaammi takutinneqarpoq, matumani aningaasartuutit Peqqinnissaqarfimmiit akilerneqarsimatinnagit. Nalunaarummik nutaamik atuutilersitsinermi, ilaatigut aalajangerfigisassatut § 9 allanngortinnissaanut siunnersuummi takuuk, ingiaqateqarnissamut piginnaatinneqarsinnaanermut Peqqinnissaqarfik aningaasaliisussanngortinneqarpoq, uffa tamakku isumaginninnikkut inatsit aqcutigalugit imaluunniit allatigut isumaqatigiissuteqarnikkut ikiorsiissuteqareersut.

Taamaattumik Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfik aallaaviatigut isumaqarpoq aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu sunniutaasussat Peqqinnissaqarfiup susassaqarfiginngikkai. Aalajangerneqarpat, Peqqinnissaqarfiup akisussaaffigilissagaa aningaasartuutigissagaalu taava ukiumut 11,25 mio. kr.-nik aningaasartuuteqarnerulernermik kinguneqassaaq, tamatumani ingiaqateqarnermut, allaffissornerulernermut, ilitsersuinerneq oqalutseqarnermullu aningaasartuutit ilaasallutik. Aningaasartuutaanerulersut nammineq killiliussat iluanni aningaasalersorneqassappata tamanna Peqqinnissaqarfimmi suliassat ilaannut sunniuteqartussaassaaq, taakkulu aningaasanik napparsimasunut suliassanut pingaarnernut atorneqartussanut assinganik annikillisariaqassapput.

Soorlu nassuiaammi atuarneqarsinnaasoq nunatsinni napparsimasut angerlarsimaffiini aamma Kalaallit Peqqissartut Angerlarsimaffianni inissat unammillernartoqarput, taamaammallu ingiaqataasussanut allanut ineqartitsinissamut Peqqinnissaqarfiup periarfissai atussallugit piviusorsiortuunngitsutut nalilerneqarlutik, naak aaqquissuussineq nutaq allat aqcutigalugit tamakkiisumik ilaannakortumilluunniit

aningsaasalersorneqaraluartoq. Angajoqqaat ingiaqataasernerannut aqqissuussinerup annertusinissaa napparsimasut allat utaqqisarnerannut annertuninngortitseriaannaavoq, tassami aqqissuussineq Nuummi nunallu immikkoortuini illoqarfinni allani immikkut siniffinnik peqarnissamik pisariaqartitsissammat, tassanilu inissat killeqarput. Tamanna ilutigalugu Peqqinnissaqarfimmi siunissaq eqqarsaatigalugu napparsimasut akunnittarfiini aamma Kalaallit Peqqissartut Illuanni inissat amerlinissaannik pilersaaruteqarnerani meeqqanut 15-it inorlugit ukiulinnut ingiaqataasussat amerlasinnaanerit eqqarsaatigineqarsimanngilaq.

Inatsisartut aalajangiinerannut 1-imut siunnersuummi innuttaasunut aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu naatsorsuutigisatut sunniutaasussat takuneqarsinnaapput. Tassani allassimavoq: "tamanna ilaqutariinnut suunnginnerusumik sunniuteqartussaavoq, tassami ilaqutaasut suliaritinnerup nalaani isertitaqartussaangimmata".²³ Ilaqutariit piffissami sivikinnerusumi sivisunerusumiluunniit aningaasaqarnikkut qularnaariffigineqarsimanngippata tamanna unammillernartorujussuussasoq Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfik isumaqarpoq. Matumani ilaqutariinnut piffissami aalajangersimasumi isertitaqarsinnaanginnerannik kinguneqarsinnaappat, ilaatigut ilaqutariinni inummik ataasiinnarmik meeqqamut ingiaqataasoqariataarsinnaavoq. Taamaasillunilu aqqissuussineq nutaaq, taanna aalajangiiffigisassatut siunnersuummik (UPA2022/28) tunngaveqarsimappat, ilaqutariinnut nukissaqarnerpaanuinaq iluaqutaariaannaavoq. Tamanna angajoqqaat ingiaqataasernerannut aqqissuussinerup annertusarnerani siunertaanngitsutut nalilerneqarpoq. Taamaattumik ataatsimut isiginnittumik aqqiissutissarsiortoqarnissaa pingaaruteqartoq, tassuuna ilaqutariit meeqqaminnik napparsimasoornerminni inooriaasiatigut aningaasaqarneratigullu ataqatigiissaarisooqarnissaa qulakkeerneqassammat.

²³ UPA2022/28-mut tunngatillugu Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut, Inuit Ataqtigiit.